

obč. z., dle níž zástavní právo se vztahuje vždy jen k platné pohledávce, že je povahy akcesorní, jeho platnost je podmíněna platností pohledávky, k jejímuž zajištění slouží. Dohoda, na jejímž podkladě došlo ke zřízení práva zástavního, je neplatná — nicotná — (§ 47 býv. vyr. ř.), šlo tedy o neplatnou pohledávku, k jejímuž zajištění sloužila zástava nemovitostí. Nicotnost pohledávky nemůže být napravena ani dodatečným uznáním ani zřízením zástavy, a mohl by proto vždy dovolatel námitku nicotnosti uplatňovati, ať jako osobní dlužník, ať jako hypotekární dlužník proti případné žalobě věřitelky — žalované — o zaplacení 50.000 Kč, a žaloba taková neměla by úspěchu, i kdyby byla podána po uplynutí tříleté lhůty; hypotekární dlužník za tohoto stavu věci musil by s vyřízením neplatnosti pohledávky, zajištěné právem zástavním, vyčkatí projití 30leté promlčecí lhůty (§ 62 kn. zák.). Než předpisy § 47 býv. vyr. ř. jako zvláštního zákona jsou rázu výjimečného a nelze je vykládati způsobem extensivním. Proto slova tohoto předpisu »to, co plněno na základě neplatné úmluvy« nutno pojímati ve smyslu užším a je rozuměti plněním jen to, co bylo plněno skutečně na pohledávku, tedy buď placením ve smyslu § 1412 obč. z. nebo dáním něčeho jiného na místě placení (§ 1414 obč. zák.), nelze však za plnění v tomto smyslu pokládati již zřízení práva zástavního, byť se stalo v souzeném případě v důsledku plnění smluvního závazku uloženého dohodou ze dne 22. října 1926. Pokud nenastala realizace zástavního práva, nelze tvrditi, že bylo něco plněno na pohledávku; zástavní právo zůstává tu až do svého zrealisování pouhým zajištěním pohledávky, jeho zřízením nebylo však na pohledávku ještě nic plněno. Domáhání se práva na vrácení zástavy za tohoto stavu věci není časově obmezeno předpisy § 47 býv. vyr. ř., a nemůže proto býti dovolateli na újmu, že neuplatnil svého práva ve lhůtě tříleté.

Čís. 14301.

K výkladu § 67 zákona o pojišťovací smlouvě č. 501/17 ř. z.

Oznámil-li zcizitel pojišťovně zcizení pojištěné věci, aniž se byl zmínil o změně v úchově, bylo na pojišťovně, aby upozornila zcizitele, že pojišťovací smlouva zaniká teprve změnou v úchově. Neučinivši tak, zabránila sama, že se zavčas nedověděla o změně v úchově.

(Rozh. ze dne 11. dubna 1935, Rv I 1297/33.)

Žalující pojišťovna uzavřela se žalovaným Josefem S-ou dne 23. dubna 1926 pojišťovací smlouvu proti škodám z havarie auta. Proti žalobě na zaplacení prémie za dobu od 24. dubna 1931 do 24. dubna 1932 namítá žalovaný (jeho pozůstalost), že pojišťovací poměr zanikl podle § 67 poj. zák. dne 15. dubna 1931 darováním auta zůstavitelem synu Jaroslavovi S-ovi, o čemž byla žalující dopisy ze dne 22. dubna 1931 uvědoměna. N i ž š í s o u d y uznaly podle žaloby, p r v ý s o u d z těchto d ů v o d ů: Podle § 67 zák. o smlouvě pojišťovací při zcizení pojištěné movité věci zaniká pojišťovací poměr, jakmile se věc vyloučí z úchovy zcizitele, pojišťovateli však přísluší prémie až do konce pojišťovacího období, v němž nabyl vědomosti o změně úchovy. V souzeném

případě došlo sice ke zcizení pojištěného auta, avšak pouhé zcizení nestačí podle § 67 poj. zák., nýbrž vyžaduje se mimo to i změna úchovy. K té nedošlo, neboť auto i po zcizení a tedy ještě v době splatnosti zažalovaných premií bylo uschováno v téže garáži jako před tím, totiž v garáži žalovaného a jeho manželky. Také se nezměnilo užívání auta, nýbrž auto bylo i nadále používáno v tomže závodě žalovaného. Pojišťovací poměr mezi spornými stranami tudíž tímto zcizením auta nezanikl a nemá proto významu, zda a kdy žalovaný zcizení auta žalující pojišťovně oznámil. Ostatně dopisy ze dne 22. dubna 1931 mluví pouze o zcizení auta, nikoliv o změně jeho úchovy, takže je správným i tvrzení žalující strany, že před splatností premie o změně úchovy auta se nedozvěděla. Nárok na zažalované premie nemohl proto podle § 67 poj. zák. zaniknouti, ani kdyby ke změně úchovy došlo, neboť žalující pojišťovna by se bývala dozvěděla o změně úchovy auta teprve průběhem pojišťovacího období, za které jest premie zažalována, a patřila by jí tudíž premie až do konce tohoto období.

N e j v y š š í s o u d změnil rozsudky nižších soudů a žalobu zamítl.

D ů v o d y :

Důvod, proč § 67 zák. o pojišťovací smlouvě čís. 501/17 ř. z. váže zánik pojišťovacího poměru nikoliv již na zcizení pojištěné movité věci, nýbrž na vyloučení věci z úchovy zcizitele, jest dvojitý. Jednak má tím býti chráněn pojistitel proti možnému zvýšení rizika změnou v úchově, jednak i zcizitel, aby v době mezi zcizovacím jednáním a pozbytím úchovy byl pojistkou kryt, dokud má věc ve své moci, a dokud jest povinen podle § 67 odstavce 2 zákona zaplatiti premii za celé pojistné období. Jest proto ustanovení § 67 vydáno jak ku prospěchu pojistitele, tak i pojistníka (zcizitele). Změna úchovy v nejširším slova smyslu může ovšem nastati i vzhledem k věci (změnou místnosti), i vzhledem k osobě (změna uchovatele). Změna místnosti nemá však o sobě v zápětí zánik pojišťovacího poměru, nebyl-li ujednáán zánik přemístěním, nýbrž změna ve skutečné, nikoliv jen právní moci k věci podle § 309 první věta obč. zák. To plyne zejména z toho, že constitutum possessorium (§ 428 obč. zák.), jak i vysvětlivky ministerstva spravedlnosti z roku 1915, str. 101, uvádějí, není změnou v úchově, ana skutečná moc k věci zůstává dále zciziteli, tento jí jen právně vykonává jménem nabyvatele a změna v úchově nastává teprve skutečným pozbytím jakékoliv moci zcizitele k věci. Může proto zcizitel v tomto mezidobí změnit umístění věci, aniž by tím musil nastati zánik pojišťovacího poměru. Záleží tedy skutečně jen na tom, zda zcizitel pozbyl jakékoliv skutečné moci nad pojištěnou věcí. Podle zjištění nižších soudů se tak skutečně stalo, an nabyvatel Jaroslav S. vykonává skutečnou moc nad pojištěným autem, byť i v používání auta neučinil žádné změny, neboť tím není vyvráceno, že o způsobu používání auta rozhoduje on. Zcizitel oznámil pojišťovně dopisem ze dne 22. dubna 1931 zcizení auta, aniž se zmínil o změně v úchově. Poctivost styku (§ 914 obč. zák.) vyžadovala však, aby pojišťovna upozornila pojistníka, že pojišťovací smlouva zaniká teprve změnou v úchově. Neučinivši tak, zabránila sama, že se zavčas nedověděla

o změně v úchově. Takovým způsobem by mohla pojišťovna lehce zmařit účinnost změny v úchově tím, že vznese teprve ve sporu námitku, že se nedozvěděla o změně v úchově před pojistným obdobím, za které prémii žádá, a že se teprve ve sporu již za onoho pojistného období dozvěděla o změně v úchově. Zmařila-li sama účinnost změny v úchově, ač měla možnost při průměrné opatrnosti (§ 1297 obč. zák.) dozvědět se zavčas o změně v úchově, nemůže z toho vyvozovati ve svůj prospěch právní důsledky a nemá proto nárok na zažalovanou prémii.

Čís. 14302.

Vánoční remunerace, jež vyplatila obec svým zaměstnancům sice po dva roky, ale vždy na žádost a na základě zvláštního usnesení obecního zastupitelstva, nestaly se trvalým požitkovým opatřením v obecním podniku a nemohli zaměstnanci počítati s výplatou remunerace jako částí služebního platu.

(Rozh. ze dne 11. dubna 1935, Rv I 2210/33.)

Žalobce byl zaměstnán u žalované obce a podle smlouvy s obcí uzavřené v roce 1930 byl jeho služební poměr posuzován podle zákona o obchodních pomocnících. Na jeho vlastní žádost byla mu povolena a vyplacena v letech 1930 a 1931 vánoční remunerace vždy ve výši 70% jeho platu. Tvrdě, že mu tím vznikl právní nárok na výplatu remunerace, domáhá se jí za další léta žalobou, když žalovaná výplatu remunerace mu odepřela. **P r v ý s o u d** žalobu zamítl, **o d v o l a c í s o u d** žalobě vyhověl.

N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvního soudu.

D ů v o d y:

Odvolací soud vyhověl žalobě o zaplacení remunerace za rok 1932, vycházející z názoru, že již výplatou vánoční remunerace v letech 1930 a 1931 vzešel žalobci právní nárok na další výplatu této remunerace i pro dobu příští jako část jeho služebního platu. Již v rozhodnutí č. 10661 sb. n. s., jehož se žalobce pro sebe dovolával, bylo vyloženo, že otázku, zda šlo o pravidelné vyplácení remunerace, jež by zakládalo zvyklost v podniku zaměstnavatelově a tím i nárok na periodickou remuneraci, jest řešiti podle okolností toho kterého případu (viz též rozh. č. 8560 sb. n. s.). Jest především zkoumati, zda se remunerace stala v zaměstnavatelově podniku jaksi stálým zařízením a zda zaměstnanec mohl s ní počítati jako s částí svého služebního platu. Vánoční remunerace byla žalobci vyplacena jen v letech 1930 a 1931, v těchto dvou letech bylo o poskytnutí vánoční remunerace zaměstnanci žádáno a byly jim remunerace tehdy povoleny městskou radou a schváleny městským zastupitelstvem. Zaměstnavatelkou byla obec, projev vůle obce jako veřejnoprávní korporace může se státi jen způsobem stanoveným v obecním zřízení a vyplácením vánočních remunerací se zatěžuje obecní rozpočet. Povolení výplaty remunerace v oněch dvou letech bylo závislé na usne-